

Skutek a jeho totožnost

Posouzení podstaty skutku souvisí s tím, že zákon ponechává vymezení pojmu skutek teorii trestního práva a soudní praxi. Vzhledem k tomu nelze dát obecně platnou směrnicí, co tvoří skutek a kdy je zachována jeho totožnost. Tuto otázku je nutno zkoumat podle individuálních okolností případu. Podstatu skutku tvoří jednání pachatele a jím způsobený následek, který je relevantní z hlediska trestního práva hmotného. Jednáním se rozumí projev vůle pachatele ve vnějším světě, následek spočívá v porušení nebo ohrožení hodnot chráněných trestním zákonem. Podstata skutku tedy spočívá v účasti obviněného na určité události popsané v žalobním návrhu, z níž vzešel relevantní (a oddělitelný) následek. Aby byla zachována totožnost skutku, musí být jednání nebo následek alespoň částečně shodné. Následkem je zde nutno rozumět porušení individuálního objektu trestného činu v jeho konkrétní podobě, tedy konkrétní následek jakožto porušení nebo ohrožení určitého jedinečného vztahu - zájmu. Změna právního posouzení nehraje z hlediska zachování totožnosti skutku roli. Může tak dojít například ke změně závěru o účasti obviněného na spáchání skutku, když soud zjistí, že na rozdíl od obžaloby se obviněný nepodílel na skutku jako pachatel či spolupachatel, ale jako účastník, anebo naopak. Ke změně může dojít navzájem i mezi jednotlivými formami účastenství. To platí, pokud je zachována alespoň částečná shoda jednání nebo následku.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Tdo 775/2017, ze dne 26.7.2017)

Nejvyšší soud ČR rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání obviněného Mgr. L. S., proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. 8 To 542/2016, v trestní věci vedené u Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou pod sp. zn. 1 T 194/2015 tak, že podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. se dovolání obviněného odmítá.

Z odůvodnění :

Obviněný Mgr. L. S. podal prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. 8 To 542/2016, jímž bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto jeho odvolání proti rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 18. 10. 2016, sp. zn. 1 T 194/2015, jímž byl podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěn obžaloby pro skutek kvalifikovaný obžalobou jednak jako návod k přečinu poškození cizí věci podle § 24 odst. 1 písm. b), § 228 odst. 2 tr. zákoníku, jednak jako návod k přečinu vydírání podle § 24 odst. 1 písm. b), § 175 odst. 1 tr. zákoníku. Podle § 229 odst. 3 tr. ř. byla poškozená Mgr. D. O. odkázána s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Uvedených přečinů se měl obviněný dopustit v podstatě tím, že blíže nezjištěného dne v dubnu 2015 v obchodním centru Olympie v B. požádal M. S., aby zastrašil advokátku Mgr. D. O. (právní zástupkyni jeho manželky) tak, aby se k němu manželka vrátila, a poskytnul mu k tomu potřebné informace, v důsledku čehož M. S. jednak dne 5. 5. 2015 polil a postříkal barvou část oplocení pozemku rodinného domu a karoserie dvou automobilů zaparkovaných na tomto pozemku, čímž na majetku poškozené O. způsobil škodu 30 000 Kč, jednak dne 7. 5. 2015 této poškozené telefonicky vyhrožoval, že bude mít příště místo barvy na plotě krev, pokud se bude zabývat případem pana S.

M. S. byl již za uvedené přečiny (jím spáchané nikoli ve formě účastenství, nýbrž pachatelství) pravomocně odsouzen. Nálezací soud měl za prokázané, že M. S. se uvedeného jednání dopustil, nebylo však bez pochybností prokázáno, že by ho k tomu navedl právě obviněný Mgr. S. Návod musí

směřovat nejen k určité osobě, ale i k individuálně určitému trestnému činu. Vzhledem k těmto pochybnostem nalézací soud uzavřel, že sice není důvod pochybovat o tom, že se skutek stal, avšak existují důvodné pochybnosti, zda skutek spáchal obviněný. Odvolací soud se s tím ztotožnil a dodal, že je nepochybné, že odsouzený M. S. neměl žádný zájem na tom, aby se předmětného jednání dopustil, neboť poškozenou neznal a na celé věci byl zainteresován teprve poté, co se prostřednictvím svědka R. seznámil s obviněným.

Dovolání obviněný zaměřil proti výroku o zproštění obžaloby z důvodu uvedeného v § 226 písm. c) tr. ř. a odkázal na důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. ve spojení s důvodem uvedeným v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Uplatněnými námitkami vyjádřil nesouhlas s důvodem, pro který byl obžaloby zproštěn. Zdůraznil, že zůstalo neobjasněno, co vedlo M. S. ke spáchání činu. Nebyla zjištěna žádná jiná konkrétní osoba, která by ho k tomu mohla navést. Připomněl teorii koncepce skutku a vyslovil názor, že ta část jednání, která je mu (v obžalobě) přičítána, je samostatným jednáním, přičemž soudy nesprávně vnímaly skutkovou větu dle podané obžaloby jako jeden nedělitelný celek. Prokázána byla pouze ta část jednání, která je přičítána M. S. Ve vztahu k obviněnému je třeba uzavřít, že se skutek nestal, neboť se nestalo to, co tvoří podstatu skutku, a proto měl být zproštěn obžaloby z důvodu uvedeného v § 226 písm. a) tr. ř. Dovolání obviněný doplnil „poznámkou“, že nebylo-li prokázáno, že v M. S. vzbudil úmysl spáchat dotčený trestný čin, lze tuto okolnost vyložit též výlučně jako absenci základního znaku dotčené skutkové podstaty – a sice zavinění, v tomto případě úmyslu. V takovém případě by se přílehavějším titulem zproštění jevil ustanovení § 226 písm. b) tr. ř., neboť skutek přičítaný obviněnému by nebyl trestným činem.

Obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud „nejméně“ zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně, eventuálně i rozsudek jemu předcházející, přičemž další postup ponechal na úvaze soudu.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření k podanému dovolání poukázal na to, že důvod zproštění podle § 226 písm. c) tr. ř. pouze může být důvodem pro obviněného nejpříznivějším, a dále na rozhodnutí č. [40/2005 Sb. rozh. tr.](#) Uvedl, že dovolací námitky neodpovídají dovolacím důvodům podle § 265b tr. ř. Pokud obviněný v závěrečné poznámce dává v úvahu zproštění obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř., činí tím návrh ve svůj neprospěch, avšak dovolání v neprospěch obviněného může podat pouze nejvyšší státní zástupce, který tak neučinil. Z tohoto pohledu by bylo dovolání podáno osobou neoprávněnou.

Státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného odmítl podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř., neboť bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozhodnutí soudu druhého stupně ve věci samé, jímž bylo zamítnuto odvolání proti rozsudku, jímž byl obviněný zproštěn obžaloby [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. b), h) tr. ř.], tudíž jde o dovolání přípustné. Bylo podáno osobou k tomu oprávněnou, tj. obviněným prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e tr. ř.), splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.), avšak bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř. Těmito podmínkami se Nejvyšší soud blíže zabýval.

Z hlediska otázky, zda je obviněný osobou oprávněnou k podání dovolání, vzal v úvahu závěr vyslovený ve sjednocující judikatuře, že obviněný může dovoláním napadnout zprošťující rozhodnutí, pokud se domáhá toho, aby byl zproštěn z důvodu, který je pro něj příznivější (viz č. [40/2005 Sb. rozh. tr.](#)). Míra příznivosti zprošťujícího rozhodnutí pro obviněného v zásadě koresponduje s pořadím zprošťujících důvodů uvedených v § 226 tr. ř. To však neplatí bezvýjimečně. Právě důvod zproštění

podle § 226 písm. c) tr. ř. může být v konkrétním případě - a v praxi také zpravidla je a vztahuje se to i na zde projednávaný případ - pro obviněného tím nejpříznivějším (viz přiměřeně rozsudek býv. Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 5. 1988, sp. zn. 6 Tz 12/88, publikovaný v Bulletinu Nejvyššího soudu pod č. B 2/1989 - 7). V takových případech je ovšem příznivost zprošťujícího důvodu podle § 226 písm. c) tr. ř. zpravidla postavena na roveň příznivosti zprošťujícího důvodu podle § 226 písm. a) tr. ř., což znamená, že oba tyto důvody jsou pro obviněného těmi nejpříznivějšími variantami, aniž lze mezi nimi míru příznivosti dále rozlišit.

V případech, kdy byl obviněný zproštěn obžaloby z důvodu uvedeného v § 226 písm. c) tr. ř., aniž si lze představit důvod zproštění pro něho příznivější, se obviněný sice může domáhat použití ustanovení § 226 písm. a) tr. ř. jako zprošťujícího důvodu, avšak nikoli jako důvodu zproštění pro něho příznivějšího, nýbrž jako důvodu jiného, pro něho stejně příznivého, tj. nikoli nepříznivějšího. Tak je tomu i v posuzovaném případě, kde se obviněný, jemuž nebylo spáchání žalovaného skutku prokázáno a byl proto zproštěn obžaloby podle § 226 písm. c) tr. ř., dožaduje použití důvodu zproštění podle § 226 písm. a) tr. ř. Společným znakem obou uvažovaných důvodů zproštění je totiž v posuzovaném případě závěr, že nebylo prokázáno, že obviněný se dopustil stíhaného činu (ať již ve formě úcastenství či pachatelství). Jeho dovolání je třeba posuzovat jako podané osobou oprávněnou.

V tomto směru je nutno doplnit výše uvedený judikatorní závěr tak, že obviněný může dovoláním napadnout zprošťující rozhodnutí, pokud se domáhá toho, aby byl zproštěn obžaloby z důvodu, který je pro něj příznivější, a kromě toho také v případech, kdy se domáhá toho, aby byl zproštěn z jiného zákonného důvodu, s výjimkou případů, kdy by se domáhal toho, aby byl zproštěn z důvodu, který je pro něho méně příznivý. To vyplývá z ustanovení § 265d odst. 1 tr. ř., podle něhož může dovolání v neprospěch obviněného podat pouze nejvyšší státní zástupce.

Je třeba dodat, že pod závěrečným návrhem v dovolání uvedenou „poznámku zpracovatele“ Nejvyšší soud nepovažoval za alternativní návrh obviněného, avšak i pokud by tomu tak bylo, zde by se obviněný v daném případě domáhal pro něho méně příznivého důvodu zproštění obžaloby, tj. podle § 226 písm. b) tr. ř. oproti soudy použitému důvodu podle § 226 písm. c) tr. ř. Činil by tím návrh ve svůj neprospěch a pak by ovšem bylo nutno jeho dovolání odmítnout jako podané osobou neoprávněnou.

Obviněný se domáhá vlastně toho, aby rozhodnutím soudů bylo vyloučeno, že se jednání kladeného mu obžalobou za vinu (resp. účasti na něm) mohla dopustit jakákoli jiná osoba. To však není možné, neboť obviněný může v trestním řízení zastupovat pouze své zájmy, nikoli zájmy jiných potenciálních pachatelů, spolupachatelů či účastníků trestné činnosti. Kromě toho se tím domáhá změny skutkových zjištění soudů, neboť soudy uvedenou možnost nevyloučily.

Jestliže se obviněný domáhá rozhodnutí, že nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž byl stíhán, pak záleží na tom, co je míněno oním skutkem.

Obecně lze uvést, že v rámci stíhaného skutku nelze zpravidla oddělovat jednání naplňující znaky úcastenství (v tomto případě návodu) na trestném činu, popřípadě jeho jednotlivých forem (§ 24 odst. 1 tr. zákoníku), a jednání naplňující znaky pachatelství (§ 22 odst. 1 tr. zákoníku). Vyplývá to z totožnosti skutku, která je založena společným následkem a která trvá i tehdy, dojde-li na základě změny skutkových zjištění ke změně právní kvalifikace skutku, například z pachatelství na úcastenství či naopak.

Posouzení podstaty skutku souvisí s tím, že zákon ponechává vymezení pojmu skutek teorii trestního práva a soudní praxi. Vzhledem k tomu nelze dát obecně platnou směrnici, co tvoří skutek a kdy je zachována jeho totožnost. Tuto otázku je nutno zkoumat podle individuálních okolností případu.

Podstatu skutku tvoří jednání pachatele a jím způsobený následek, který je relevantní z hlediska trestního práva hmotného. Jednáním se rozumí projev vůle pachatele ve vnějším světě, následek spočívá v porušení nebo ohrožení hodnot chráněných trestním zákonem. Podstata skutku tedy spočívá v účasti obviněného na určité události popsané v žalobním návrhu, z níž vzešel relevantní (a oddělitelný) následek. Aby byla zachována totožnost skutku, musí být jednání nebo následek alespoň částečně shodné. Následkem je zde nutno rozumět porušení individuálního objektu trestného činu v jeho konkrétní podobě, tedy konkrétní následek jakožto porušení nebo ohrožení určitého jedinečného vztahu – zájmu. Změna právního posouzení nehraje z hlediska zachování totožnosti skutku roli. Může tak dojít například ke změně závěru o účasti obviněného na spáchání skutku, když soud zjistí, že na rozdíl od obžaloby se obviněný nepodílel na skutku jako pachatel či spolupachatel, ale jako účastník, anebo naopak. Ke změně může dojít navzájem i mezi jednotlivými formami účastenství. To platí, pokud je zachována alespoň částečná shoda jednání nebo následku.

Je tedy sporný názor obviněného, jenž trvá na tom, že jednání popsané v obžalobě je třeba v dané věci rozdělit na dva samostatné skutky, byť má pravdu v tom, že mu nebylo prokázáno, že navedl M. S. ke spáchání konkrétního jednání, které je předmětem obžaloby. Současně mu nebylo prokázáno ani přímé spáchání skutku či spolupachatelství ani jiná forma účastenství. Proto také byl obžaloby podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěn, neboť mu nebyla prokázána trestněprávně relevantní účast na spáchání žalovaného skutku (na způsobeném následku), který se ale bezpochyby stal. A jestliže bylo prokázáno, že se stal skutek, pro který je obviněný stíhán, nelze jej obžaloby zprostit z důvodu uvedeného v § 226 písm. a) tr. ř. (srov. přiměřeně č. [37/1989](#) Sb. rozh. tr.). To platí i v případě, že nebylo prokázáno, že by se stalo právě to dílčí jednání, jímž se měl na skutku konkrétně podílet obviněný, ať už jako spolupachatel či účastník. Důvodem je totožnost následku trestného činu, tj. následku jednání, které bylo obžalobou kladeno za vinu obviněnému, a jednání, které skutečně spáchal M. S. O tom, že toto jednání bylo spácháno, není pochyb, a pokud by se obviněný domáhal přehodnocení tohoto závěru, bylo by to v rozporu se skutkovými zjištěními soudů, které byly navíc vysloveny v pravomocném soudním rozhodnutí.

Dále je třeba uvést, že i pokud by bylo skutkem, pro který je obviněný stíhán, pouze oddělené jednání spočívající v účastenství na hlavním trestném činu, konkrétně v návodu, i z tohoto hlediska se obviněný vlastně domáhá změny skutkových zjištění soudů, z nichž vyplývá, že k nějaké formě návodu (případně k jiné formě účastenství) na trestném činu dojít mohlo. Tím se dovolání obviněného ocitá mimo rámeček zákonných dovolacích důvodů.

V této souvislosti je nutno připomenout, že dovolání není běžným opravným prostředkem a neplní funkci „dalšího odvolání“, nýbrž jde o mimořádný opravný prostředek, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, nýbrž jen z některého z důvodů uvedených v § 265b tr. ř. Zákonný dovolací důvod je relevantně uplatněn za předpokladu, že jsou s ním spojeny konkrétní námitky, které mu odpovídají svým obsahem. Žádný z dovolacích důvodů se nevztahuje ke skutkovým zjištěním, k hodnocení důkazů, k postupu soudu při provádění důkazů, k rozsahu provedení dokazování apod. Dovolání jako mimořádný opravný prostředek je určeno k nápravě závažných právních vad pravomocných rozhodnutí, a nikoli k tomu, aby skutková zjištění soudů prvního a druhého stupně byla přezkoumávána ještě třetí instancí. Skutkové námitky tudíž nejsou dovolacím důvodem.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. obsahuje dvě základní alternativy: Dovolání lze podat, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozhodnutí uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, tj. dovolateli bylo v odvolacím řízení odepřeno meritorní přezkoumání rozhodnutí soudu prvního stupně (někdy se zde rozlišují ještě dvě podalternativy – zamítnutí opravného prostředku z formálních důvodů a jeho odmítnutí pro nesplnění obsahových

náležitostí), nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Obviněný tudíž uplatnil důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v jeho druhé alternativě, kterou založil na existenci důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v předchozím řízení.

Z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Předmětem právního posouzení jsou však skutková zjištění, která učinily soudy, a nikoli ta, jejichž zjištění se dožaduje dovolatel.

V podaném dovolání obviněný neuplatnil žádné námitky v tom smyslu, že by soudy učiněná skutková zjištění nepřipouštěla, aby byl zproštěn obžaloby z důvodu uvedeného v § 226 písm. c) tr. ř. Pouze takto koncipované námitky by přitom korespondovaly s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněný také nijak nezpochybnil závěr (vyplývající z pravomocného soudního rozhodnutí), že M. S. spáchal uvedený skutek. Poněkud nejasným způsobem se pouze domáhal toho, aby bylo vyjasněno, zda a kdo jmenovaného ke spáchání tohoto činu navedl, případně se ho nějak účastnil. Domáhal se tedy změny či doplnění skutkových zjištění soudů, navíc takových, která se ho netýkají.

Nejvyšší soud z pozice dovolacího soudu nezasahuje do skutkových zjištění soudů prvního a druhého stupně, ledaže by tato zjištění byla v tak extrémním rozporu s důkazy, že by tím bylo dotčeno ústavně garantované základní právo obviněného na spravedlivý proces. V takovém případě by měl zásah Nejvyššího soudu podklad v ustanoveních čl. 4, čl. 90 Ústavy. V daném případě to však nepřichází v úvahu, neboť obviněný byl zproštěn obžaloby z důvodu, který je pro něho nejpriznivější.

Podané dovolání obviněného je poněkud obtížné v tom, že není zcela zřejmý jeho smysl. Nejvyšší soud přesto dodává, že není rozhodné, zda soudy dospěly ke skutkovému závěru, že odsouzeného pachatele činu M. S. k jeho spáchání někdo navedl (viz úvaha odvolacího soudu, že je nepochybné, že odsouzený M. S. neměl žádný zájem na tom, aby se předmětného jednání dopustil, neboť poškozenou neznal a na celé věci byl zainteresován teprve poté, co se prostřednictvím svědka R. seznámil s obviněným). I pokud by soudy takový závěr explicitně učinily, nevypovídalo by to nic o tom, zda pachatele navedl obviněný, neboť tak mohla učinit bez jeho vědomí a nad rámec jeho přímých požadavků jiná osoba, aniž by její totožnost musela být zjištěna. Jestliže soudy takovou možnost naznačily (odvolací soud shora uvedeným způsobem a nalézací soud formulací, že nebylo prokázáno, že by obviněného navedl právě obviněný), pak Nejvyšší soud k tomu uvádí, že obviněný svou argumentací vlastně zpochybňuje skutková zjištění soudů, která se jej navíc ani netýkají. Z odůvodnění rozsudku nalézacího soudu je podstatný jednoznačný závěr, že požadavek na zastrašení poškozené vznesený obviněným prokázán nebyl. Jestliže se obviněný domáhá toho, aby bylo vyloučeno, že kdokoli jiný odsouzeného M. S. ke spáchání skutku navedl, domáhá se ve skutečnosti změny skutkových zjištění soudů. Takové dovolací námitky jsou však mimo rámec dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a nespádají ani pod žádný jiný ze zákonných dovolacích důvodů. Proto je nutno jeho dovolání považovat za podané z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř.

Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)